

UPPFÖLJNING AV REGIONALA UTVECKLINGSBIDRAG

FÖRORD

I regleringsbrevet för 2013 fick Statens kulturråd i uppgift att följa upp och redovisa fördelning och utfall av utvecklingsbidragens effekter för kulturens utveckling. Med anledning av att uppgiften kräver fördjupning valde myndigheten att presentera detta i form av en separat rapport. Generaldirektör Staffan Forssell har beslutat om rapporten. Uppdraget har genomförts av utredarna Love Ander och Stefan Stenberg. I den slutliga handläggningen har även koordinator Erik Åström deltagit.

Att redovisa effekter av långsiktigt utvecklingsarbete är komplicerat och kräver ett annat angreppssätt än de som varit utgångspunkter för denna uppföljning. Därför fokuserar rapporten dels på kortsiktiga effekter i form av verksamhet, dels på hur projekt som fått stöd kan tänkas ha betydelse för att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen och stimulera utveckling av kulturlivet i Sveriges regioner. Dessutom ges i rapporten en fördjupad bild av utvecklingsbidragens fördelning; geografiskt och mellan olika konstområden. Rapporten utgår i huvudsak från ansökningar från 2011–2014, samt redovisningar som inkommit från projekt som beviljats bidrag sedan 2011. Då fördelningen av 2014 års utvecklingsbidrag inte kommer att vara slutförd förrän hösten 2014 omfattar rapporten endast de ansökningar som beslutats senast i maj 2014.

Kulturrådet anser att de tidsbegränsade utvecklingsbidragen är strategiskt viktiga och har fungerat väl. I budgetunderlaget för 2015–2017 bedömer Kulturrådet att förstärkningen om 25 miljoner kronor årligen bör förlängas. Under 2012–2014 har utvecklingsbidragen utgjort knappt fyra procent av det statliga stödet till regional kulturverksamhet. Trots den knappa andelen visar rapporten att de bidrar till att upprätthålla dynamik och stimulera utveckling i landets regioner samt till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Detta genom att de ger stora möjligheter att strategiskt kunna stödja särskilda insatser som bedöms vara av stor betydelse.

Det positiva utfallet av de regionala utvecklingsbidragen visar också på att kultur-samverkansmodellen lämpar sig väl för att hantera tillfälliga medel. I framtiden skulle sådana tillfälliga förstärkningar av kultursamverkansmodellen även kunna vara kopplade till andra kulturpolitiska frågor.

Staffan Forssell
Generaldirektör Kulturrådet
Juni 2014

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4
BAKGRUND	5
FÖRDELNING AV BIDRAG	8
UTFALL.....	17
PROJEKTEXEMPEL.....	20
SLUTSATSER	34

SAMMANFATTNING

Kulturrådet fördelar utvecklingsbidrag som kan sökas av regionala kulturaktörer för tidsbegränsade projekt. Under perioden 2012–2014 har regeringen årligen tillfört utvecklingsbidragen 25 miljoner kronor extra. Under dessa år uppgick finansieringsutrymmet till cirka 45 miljoner kronor. Denna rapport är en uppföljning av fördelning och effekter av utvecklingsbidragen 2011–våren 2014.

I rapporten beskrivs bidragsformens bakgrund och Kulturrådets beredningsprocess, liksom bidragens fördelning geografiskt och mellan olika konst- och kulturområden. I rapporten ges också en generell bild av projektens inriktningar och bedömda resultat, vilket kompletteras med specifika redogörelser av vissa projekt. De projekt som presenteras har inte valts för att de är mer framgångsrika än andra. Vissa presenteras som exempel på vanligt förekommande projektinriktningar. Andra har valts ut för att de visar på en mångfald eller anses särskilt intressanta för uppföljningsrapporten.

Slutsatser

De regionala utvecklingsbidragen bedöms bidra till måluppfyllelse av regeringens nationella kulturpolitiska mål och till att stimulera utveckling och förnyelse inom kulturlivet i Sveriges regioner.

Kulturrådet har en god överblick över Kultursverige och den samlade utvecklingen i regionerna. Eftersom många utvecklingsprojekt är av intresse även för utomstående finns anledning att utveckla myndighetens arbete med att sprida information om projekten, till exempel genom myndighetens egen webbplats. Kulturrådets nationella överblick skulle också i högre grad kunna användas för att stimulera utveckling där det finns särskilda behov och utvecklingsmöjligheter. Kulturrådet ser också behov av ett bemyndigande på anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.

De extra 25 miljoner kronorna som tillförts under 2012–2014 har medfört att fler utvecklingsprojekt fått goda förutsättningar att genomföras. Inte minst för dansen och bild- och formkonsten har de extra medlen bidragit till välbehövlig utveckling av den kulturella infrastrukturen.

Utvecklingsbidragen är flexibla och kan under begränsad tid stödja särskilda insatser som förväntas ge stor nytta. Sedan kultursamverkansmodellen infördes har utvecklingsbidragen gett Kulturrådet möjlighet att stödja utvecklingsprojekt som lyfts i regionala kulturplaner. Kulturrådet anser att det är viktigt att staten även framöver stimulerar särskilda utvecklingsinsatser inom ramen för kultursamverkansmodellen.

BAKGRUND

En mer flexibel bidragsgivning

De regionala utvecklingsbidragen introducerades i 1996 års proposition Kulturpolitik (prop. 1996/97:3). Riksdagen ställde sig bakom att en viss del av det statliga stödet till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner samt till regionala museer skulle avsättas för riktade tidsbegränsade insatser. Syftet var att skapa en mer flexibel bidragsgivning för att främja utveckling av verksamheterna. Den nya ordningen började implementeras 1997. Utvecklingsbidragen fördelades då från tre olika anslag: ett för museiområdet, ett för regionala scenkonstinstitutioner och ett för biblioteksverksamhet. Införandet av tidsbegränsade bidrag var en av flera förändringar av det statliga stödet till regionala kulturinstitutioner. Samtidigt togs även kopplingen mellan bidrag och personalstorlek bort och ersattes av en bredare bedömning av verksamhetens behov. Utvecklingsbidragen kom att införas i olika hög grad inom olika konst- och kulturområden. År 2009 utgjorde utvecklingsbidrag tre procent av de samlade statliga bidragen till regionala och kommunala scenkonstinstitutioner och åtta procent av statens samlade bidrag till regionala och kommunala museer. 2013 utgjorde utvecklingsmedlen 3,6 procent av de medel som fördelades till regional kulturverksamhet, oavsett konst- och kulturområde.

I och med införandet av kultursamverkansmodellen fördelas stöd för tidsbegränsade insatser till de län som ingår i kultursamverkansmodellen enligt förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Undantaget är utvecklingsbidragen till biblioteksverksamhet. De utvecklingsmedel som tidigare fördelades av Kulturrådet till regional biblioteksverksamhet flyttades 2011 över till Kungliga Biblioteket. Sedan 2013 fördelar Kulturrådet alla utvecklingsbidrag, utom de som går till de regionala institutionerna i Stockholms län, enligt förordning 2010:2012. Till institutionerna i Stockholms län fördelas istället regionala utvecklingsbidrag enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Oavsett vilken förordning som styr fördelningen belastar bidragen anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.

Utvecklingsbidragen idag

Utvecklingsbidragen syftar till att främja strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse. Effekterna antas alltså, på ett eller annat sätt, sträcka sig utöver den regionala och lokala betydelsen. Eftersom stödet styrs av två olika förordningar skiljer sig bidragets syfte och prioriteringsgrunder åt beroende på sökande.

Enligt förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet får Kulturrådet besluta om tidsbegränsade bidrag till strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse. Vid fördelning av tidsbegränsade utvecklingsbidrag ska Kulturrådet särskilt beakta de nationella kulturpolitiska målen som rör kvalitet, konstnärlig förnyelse och tillgänglighet till kulturutbudet.

Enligt förordningen (1996:1598) skall utvecklingsbidrag till teater-, dans- och musikinstitutioner ges för arbete med att nå nya publikgrupper, turnéverksamhet, samarbete över konstområdesgränserna samt samverkan mellan professionella konstutövare och amatörer. Utvecklingsbidrag till regionala museer ska ges för arbete med att nå nya publikgrupper och att granska museernas samlingar. Förordningen föreskriver också att Kulturrådet ska samråda med Riksantikvarieämbetet när det gäller bidrag till regional museiverksamhet. I regleringsbrevet för Statens kulturråd anger regeringen vilka organisationer i Stockholms län som kan beviljas stöd enligt förordning 1996:1598.

Under perioden 2012–2014 har anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet tillförts 25 miljoner kronor per år. De extra medlen syftar till att förstärka arbetet för förnyelse och utveckling av konstnärliga uttryck samt nydanande sätt att sprida och tillgängliggöra kulturen.

Från budgetpropositionen för 2012:

Regeringen beräknar att det statliga stödet till regional kulturverksamhet tillförs totalt 75 miljoner kronor 2012–2014, fördelat på 25 miljoner kronor per år under perioden. Förstärkningen ger ökade möjligheter för kulturverksamheter i hela landet. (s.25)

Förstärkningen på totalt 75 miljoner kronor ska inriktas på verksamheter som förnyar och utvecklar kulturområdet, både vad gäller konstnärliga uttryck och nydanande sätt att tillgängliggöra och sprida kulturen till nya och bredare publikgrupper. (s.26)

Utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet kan sökas av landsting/region, regionala kulturinstitutioner och andra kulturorganisationer. För att en ansökan ska kunna beviljas krävs medfinansiering av region/landsting, kommun eller annan huvudman. Den huvudsakliga fördelningen av bidragen har sedan 2011 skett två gånger om året – en gång på våren och en gång under tidig höst. Bidragsbeslutet fattas av Kulturrådets generaldirektör. Kulturrådets beslut kan formellt sett endast avse bidrag för ett år från det att projektet beviljas medel. De flesta projekt som fått stöd har dock varit av flerårig karaktär. Om Kulturrådet bedömt att projekten utvecklats väl har de fått förnyade beslut om bidrag. För det krävs dock en ny ansökan för projektets respektive år.

När det gäller beslut under 2014 om nya projektbidrag måste Kulturrådet ta hänsyn till att de extra 25 miljoner kronorna inte finns kvar 2015. Därför har Kulturrådet i sitt budgetunderlag för 2015–2017 betonat vikten av att det finns utvecklingsmedel på en rimlig nivå och föreslagit att den årliga förstärkningen med 25 miljoner kronor förlängs.

Utvecklingsbidragen i kultursamverkansmodellen

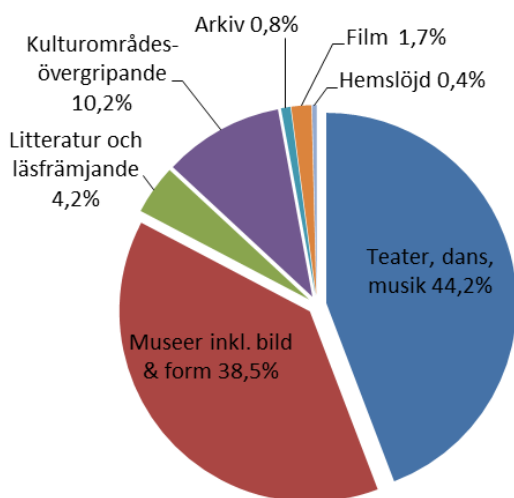
I och med införandet av kultursamverkansmodellen blev det möjligt för fler kulturaktörer att ansöka om regionala utvecklingsbidrag. Det innebär bland annat att region/landsting numera själva kan ansöka om projektmedel. Sedan införandet av kultursamverkansmodellen finns heller inga särskilda summor låsta till olika konst- och kulturområden. Alla medel finns inom samma anslag. Genom kultursamverkans-

modellen har den regionala nivåns inflytande ökat. Landsting och regioner söker själva regionala utvecklingsbidrag för mer övergripande projekt. Även de projekt som inte drivs av regioner och landsting är ofta förankrade i en regional kulturplan.

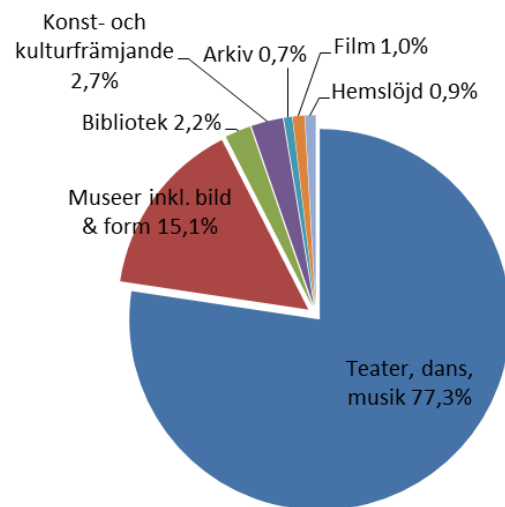
Figur 1 och 2 illustrerar fördelning av de statliga medel som utgörs av de statliga utvecklingsbidragen respektive verksamhetsmedel inom ramen för kultursamverkansmodellen. Indelningarna är inte helt jämförbara med varandra men visar ändå på både likheter och skillnader. Både medlen inom kultursamverkansmodellen och de medel som fördelas som regionala utvecklingsbidrag fördelas till övervägande del till scenkonst och museer. Fördelningen mellan de två stora områdena skiljer sig däremot åt. Av de tidsbegränsade utvecklingsmedlen fördelas nästan lika mycket till museiområdet som till scenkonsten. Inom kultursamverkansmodellen fördelas däremot en stor majoritet av medlen till verksamheter inom teater, dans och musik. Eftersom museiområdet tidigare hade en större andel rörliga medel än scenkonstområdet är det troligt att museerna är mer vana att arbeta i projektform och att skriva ansökningar. För att säkerställa att detta är orsaken till att museerna beviljats en så stor andel av utvecklingsbidragen krävs djupare studier och längre tidsperspektiv.

Figur 2 bygger på uppskattningar av fördelningen som gjorts av de regioner och landsting som mottagit statliga medel inom kultursamverkansmodellen. Områdesindelningarna skiljer sig delvis mellan utvecklingsbidragen och kultursamverkansmodellen. De indelningar som används i figur 1 och 2 har valts för att göra det möjligt att jämföra fördelningen inom respektive bidragsform. Konst- och kulturfrämjande finns inte som eget område för utvecklingsbidragen utan ligger då som en del av respektive konstområde. Exempelvis finns projekt som innebär uppbyggnad av konstfrämjande verksamhet redovisade inom området Museer inklusive bild- och formkonst. Bibliotek avser i figur 2 de verksamhetsbidrag som regionerna fördelat till regionala bibliotek.

Figur 1. De statliga utvecklingsmedlens fördelning mellan konst- och kulturområden 2013

Figur 2. Regionernas fördelning av de statliga kultursamverkansmedlen 2013

FÖRDELNING AV BIDRAG

Beredningsprocessen

För att kunna handlägga och bedöma ansökningar om regionala utvecklingsbidrag på ett professionellt sätt krävs stor kunskap om såväl kulturpolitik som enskilda konstområden och sakfrågor. Dessutom krävs en uppdaterad blick över Sveriges kulturliv. Dessa krav möter Kulturrådet genom en omfattande handläggning. Ett tiotal av Kulturrådets handläggare bedömer ansökningarna utifrån sina respektive sakkunskaper. Handläggarna granskar ansökningarna var för sig och träffas därefter för gemensam beredning. Ansökningar inom arkiv, hemslöjd, film och museum bedöms även av Riksarkivet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Svenska Filminstitutet respektive Riksantikvarieämbetet.

Kulturrådet prioriterade, i enlighet med förordningen, ansökningar gällande projekt av strategisk och nationell betydelse som beaktar de nationella kulturpolitiska målen som rör kvalitet, konstnärlig förnyelse och tillgänglighet till kulturutbudet. Med den utgångspunkten prioriterade Kulturrådet projekt av konstområdesövergripande samt internationell och interkulturell karaktär. För att främja tillgänglighet till kulturutbudet prioriterades metodutvecklande projekt med syfte att göra fler delaktiga i kulturlivet, samt projekt som rör ny teknik och digitalisering. Dessutom prioriterades konstnärligt utvecklingsarbete, interregional samverkan samt barn och unga. Att projektet bedöms hålla hög kvalitet är en förutsättning för en beviljad ansökan.

Ytterligare prioriteringar har beslutats av Kulturrådets styrelse utifrån regeringens anvisningar i budgetproposition och regleringsbrev. I regleringsbrevet för budgetåret 2014 ges Kulturrådet i uppdrag att särskilt beakta Kulturhuvudstadsåret i Umeå 2014. Detta har också varit en viktig prioritering vid fördelning av tillfälliga regionala utvecklingsbidrag. Under handläggningen har landsting och regioner möjlighet att lämna synpunkter på ansökningarna från respektive län. Därmed säkerställs projektens regionala förankring. Många av projektansökningarna är även förankrade i en regional kulturplan.

Vid bedömning av lämpliga bidragsnivåer från Kulturrådet ligger, förutom angelägenhetsgrad, kvalitet och sökt belopp, även nivåer på medfinansiering från kommunal och regional nivå till grund för fördelningen. De vanligaste grunderna till avslag av en projektansökan är att kommunal eller regional medfinansiering saknas, att projektet anses vara en del av ett befintligt uppdrag eller att det inte bedöms vara av nationellt intresse. Att ett projekt inte anses vara nationellt intressant kan exempelvis bero på att ett liknande utvecklingsprojekt redan genomförts i en annan del av landet. En del ansökningar avslås även på grund av brist på tillgängliga medel.

Ansökningar och fördelning

Tabell 1. Söktryck 2011–2014

	Antal ansökningar	Beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag
2011	191	99	52%	80334	31000	39%
2012	208	120	58%	106974	48845	46%
2013	203	113	56%	99418	44895	45%
2014*	126	63	50%	76247	26346	35%

*Avser medel som fördelats fram till och med maj 2014, en ansökningsomgång återstår.

Tabell 1 visar hur många korrekta ansökningar som inkommit för respektive år under perioden 2011–2013 och hur många som beviljats. Andel beviljat bidrag i tabell 1 syftar på sammanlagda summan som beviljats i projektmedel jämfört med det sammanlagda sökbeloppet, inräknat både beviljade och avslagna ansökningar. Raden för 2014 avser medel som beviljats under våren 2014, det vill säga i samband med årets första ansökningsomgång.

Ett tydligt och logiskt resultat av den ekonomiska förstärkningen om 25 miljoner kronor per år är att fler ansökningar beviljats och att större summor betalats ut. Mer intressant är att även andelen ansökningar som beviljats och andelen av sökt belopp som beviljats ökat, men inte i samma utsträckning som de tillgängliga medlen ökat. Det beror på att samtidigt som mer medel funnits tillgängliga har också antalet ansökningar och ansökningarnas sammanlagda sökbelopp ökat. Efter 2014 års första fördelning ser söktrycket ut att hamna på ungefär samma nivå som 2012 och 2013.

En faktor som bedöms ha bidragit till fler ansökningar är kultursamverkansmodellens införande. Sedan 2012 är en majoritet av Sveriges regioner och län med i modellen och det kan ha bidragit till att fler söker utvecklingsbidrag. Dels har utvecklingsprojekt initierats i samband med utvecklingsområden i regionala kulturplaner. Dels är regionala utvecklingsbidrag nu tillgängliga för fler aktörer än regionala scenkonstinstitutioner och museer.

Beviljade bidrag

I tabell 2 redovisas uppgifter om ansökningar som beviljats. Precis som tabell 1 visar tabell 2 att tillgången till de extra medlen 2012–2014 inte bara bidragit till fler projekt utan också till att de beviljade beloppen överlag blivit högre. Alla siffror i tabellen, inklusive beviljandegrad, avser enbart de ansökningar som beviljats. Både median- och medelbelopp är avsevärt högre 2012, 2013 och 2014 än 2011. Andelen som beviljats hela det sökta beloppet ökade också 2012 och 2013 jämfört med 2011 medan andelen är klart lägre för den första fördelningen 2014.

Tabell 2 Beviljade ansökningar 2011–2014

	2011	2012	2013	2014**
Totalt antal	99	120	113	63
Andel som beviljats hela det sökta beloppet	35%	44%	42%	19%
Medianbelopp (tkr)*	69,5	97,1	100,1	300,0
Medelbelopp (tkr)*	310,7	407,4	397,5	418,2
Beviljandegrad vid bifall	66%	68%	70%	62%

*Anges i den prisnivå som gäller för april 2014.

**Avser ansökningar som beviljats fram till och med maj 2014, en bidragsomgång återstår.

Det har hela tiden varit en strävan från Kulturrådet att de projekt som beviljas bidrag ges så goda förutsättningar som möjligt att fullfölja sina projekt och alltså beviljas så mycket av sökbeloppet som möjligt. Vid första fördelningen 2014 är beviljandegraden lägre. Det är inte säkert att skillnaden kvarstår efter att hela 2014 års fördelning slutförts.

Tabell 3. Bidragsmottagarnas verksamhetstyp 2011–2014

	2011	2012	2013	2014*
Landsting/Region	26	57	51	27
Kommun	8	15	12	8
Aktiebolag	28	16	25	8
Ideell förening	8	8	6	7
Stiftelse	24	20	19	12
Ekonomisk förening/enskild firma	1	2	0	0
Annan	4	2	0	1
Totalt	99	120	113	63

* Avser ansökningar som beviljats fram till och med maj 2014, en bidragsomgång återstår.

Tabell 3 visar vilken verksamhetstyp som angetts i ansökningsblanketten för de ansökningar som beviljats bidrag respektive år. Där uppgift saknas, eller där det varit uppenbart att sökanden lämnat felaktig uppgift, har Kulturrådet rättat uppgiften. Verksamheter som till stor del liknar varandra kan drivas i olika form, vilket gör att liknande projekt kan finnas inom de olika kategorierna. I tabellen finns en intressant utveckling. Antalet beviljade ansökningar med landsting och regioner som sökande är mycket högre efter 2011. Detta beror på att kultursamverkansmodellen öppnat upp för landsting och regioner att ansöka om regionala utvecklingsbidrag. När fler regioner kommit in i modellen har även antalet beviljade projekt som drivs av landsting/regioner ökat. I posten landsting/regioner finns både ansökningar som rör en specifik verksamhet, till exempel länsbibliotek eller länsmuseum, men också projekt som tar ett mer övergripande tag om ett eller flera konstområden utan att vara knutet till en viss aktör. Värt att notera är att ökningen av antalet beviljade ansökningar med region/landsting som sökande är större än den totala ökningen av antalet beviljade ansökningar.

Geografisk och ekonomisk fördelning

Tabell 4. Antal beviljade projekt under perioden 2011–2014 per konstområde och län

	Arkiv	Bibliotek, läsfrämjande och litteratur	Bild och form	Cirkus	Dans	Film	Musik	Musik- teater	Museum	Slöjd	Teater	Områdes- övergripande	Totalt
Blekinge							1		1			1	3
Dalarna			2		2		3						7
Gotland			1		1	1	1		2		1	1	8
Gävleborg					1		1		1		3		6
Halland			2	2	1				3			1	9
Jämtland	1		2		1				2			2	8
Jönköping			3		1		2		2		2		10
Kalmar			4				3		3		1	1	12
Kronoberg		1	1	1	1		4		4		1		13
Norrbottnen		1	2		1		3		3	1	3		14
Skåne			6		2	1	5		7		3	6	30
Stockholm		1		1	1		2	2	6		1		14
Södermanland	1		1		2				2	3		1	10
Uppsala		1			1				1		1		4
Värmland			1		1				4				6
Västerbotten	1	1	2				4	1	2	1	4	4	20
Västernorrland			1				2		2	1		1	7
Västmanland	1		1				1		1		2	1	7
Västra Götaland			10		2	1	5		9	2	6	3	38
Örebro			1				4	2	3		2		12
Östergötland			1		1	1			4		3		10
Totalt	4	7	41	2	19	4	41	5	62	8	33	22	248

Tabell 4 visar antalet projekt per konstområde och län. I tabellen ingår ettåriga, tvååriga och treåriga projekt. Oavsett projektets omfattning redovisas det i tabell 4 som ett projekt. Några fleråriga projekt har ägt rum i olika län vid olika projektår. Dessa projekt har i tabell 4 räknats in en gång i varje län där det ägt rum. Många projekt innefattar också samarbete över länsgränser utan att ha ett roterande värdskap. De projekten har i tabellen placerats i hemmalänet för huvudägaren till projektet. I ett slöjdprojekt från 2014 har parallella ansökningar beviljats för fyra län. I det fallet har projektet räknats in i vart och ett av de aktuella länen. Om varje projekt räknas en gång är det totala antalet projekt under perioden 241 istället för de 248 som anges i tabellen. Av dem bedrevs ett projekt på nationell nivå, vilket inte är inräknat i tabellen.

Flest projekt har ägt rum i Västra Götaland följt av Skåne. Till stor del kan det ha att göra med att de två är stora regioner med många regionala institutioner, vilka i flera fall är av omfattande storlek. Många projekt har också ägt rum i Västerbotten. En stor del av dem har koppling till kulturhuvudstadsåret i Umeå. Kulturhuvudstadsåret är under 2012–2014 också en prioritering vid fördelning av medlen.

Tabell 5 innehåller bidragssummor per region/län över hela perioden 2011–2013 samt för respektive år. Siffrorna kan tillsammans med tabell 4 ge en bild av omfattningen på de projekt som bedrivits i respektive del av landet. Projekt som involverar flera län har i tabell 5 hanterats på samma sätt som i tabell 4. Tabellen innehåller även summan av hittills fördelade bidrag 2014. Eftersom 2014 års fördelning inte är slutgiltig visas ingen mer detaljerad information. Siffror för den sammanlagda summan 2011–2013 visas omräknat till 2013 års prisnivå. Därför överensstämmer den summan inte helt med den summa för respektive år som visas i tabellen.

Tabell 5. Beviljad bidragssumma per region/län 2011–2014

Län	2011		2012			2013			2011 - 2013	2014*
	Summa beviljade bidrag (tkr)	Beviljandegrad	Summa beviljade bidrag (tkr)	Varav extra-medel (tkr)	Beviljandegrad	Summa beviljade bidrag (tkr)	Varav extra-medel (tkr)	Beviljandegrad	Summa beviljade bidrag (tkr), 2013 års prisnivå	Summa beviljade bidrag (tkr)
Blekinge	100	11%	300	200	18%	300	0	60%	699	300
Dalarna	400	40%	650	0	47%	950	600	39%	1 997	1 350
Gotland	1 200	47%	600	0	23%	400	100	18%	2 190	456
Gävleborg	1 050	58%	1 100	700	75%	600	300	41%	2 742	0
Halland	1 375	35%	3 125	1 350	71%	2 420	1 970	72%	6 910	300
Jämtland	850	82%	2 140	990	49%	1 790	750	51%	4 774	1 100
Jönköping	1 500	49%	3 375	1 800	60%	1 925	1 250	89%	6 789	5 800
Kalmar	750	24%	1 205	905	27%	1 770	400	35%	3 719	700
Kronoberg	1 500	68%	1 250	800	52%	2 800	2 150	60%	5 538	1 200
Norrbottn	2 900	74%	3 800	2 900	76%	3 280	3 000	65%	9 957	1 760
Skåne	3 690	33%	6 875	4 280	47%	5 170	2 110	38%	15 707	2 230
Stockholm	3 000	42%	2 250	1 050	30%	3 050	2 400	60%	8 276	1 200
Södermanland	550	29%	2 580	980	52%	1 780	1 380	71%	4 907	0
Uppsala	300	31%	1 150	0	75%	650	350	50%	2 098	500
Värmland	650	22%	1 550	0	53%	1 465	1 300	31%	3 660	650
Västerbotten	2 060	52%	7 190	5 100	47%	6 050	2 450	62%	15 286	3 150
Västernorrland	1 050	23%	850	0	32%	1 245	495	60%	3 137	2 050
Västmanland	350	30%	600	600	38%	750	0	19%	1 697	1 100
Västra Götaland	4 975	29%	3 730	980	29%	4 400	3 080	35%	13 065	950
Örebro	1 150	38%	2 175	1 000	48%	1 700	200	41%	5 016	600
Östergötland	1 250	60%	2 350	1 600	46%	2 400	1 100	26%	5 991	950
Totalt	31 000**	39%	48 845	25 235	46%	44 895	25 385	45%	124 502	26 346

* Avser ansökningar som beviljats fram till och med maj 2014, en bidragsomgång återstår.

** I 2011 års totalsumma ingår 300 tkr till KLYS som inte är regionalt förankrade.

Mest medel har fördelats till Skåne följt av, i tur och ordning, Västerbotten, Västra Götaland, Norrbotten och Stockholm. Västra Götaland som hade flest projekt under perioden har alltså i genomsnitt fått mindre pengar per projekt jämfört med Skåne och Västerbotten. I fördelningarna 2012 och 2013 är Västerbotten det län som tilldelats mest medel. Även här är en stor del kopplat till kulturhuvudstadsåret i Umeå.

När informationen i tabell 4 och 5 vägs samman framgår det att kulturaktörerna i landets regioner är olika aktiva med att söka projektmedel, och olika framgångsrika med sina ansökningar. I de befolkningsmässigt små länen Halland och Norrbotten har ett relativt

stort antal projekt bedrivits. I båda länen har projekten också fått stora summor. Gemensamt för länen är också att flera av projekten drivs av region eller landsting med målet att skapa nya strukturer för kulturlivet.

Tillsammans med Skåne och Västra Götaland var Halland och Norrbotten bland de första att gå in i kultursamverkansmodellen. Av de fem regioner som gick in i modellen 2011 utmärker sig alltså fyra genom att ha bedrivit många projekt med hög sammanlagd bidragssumma. Att tänka på är återigen att både Skåne och Västra Götaland är resursstarka och omfattar många och stora kulturinstitutioner. Omvänt har alla de fyra regioner (Dalarna, Gävleborg, Uppsala och Värmland) som gick in i modellen 2013 fått mindre medel, och färre antal projekt, beviljade än genomsnittet. Antal projekt och bidragssummor kan variera över tid. Bilden kan därför förändras utifrån vilka år som undersöks. För att kartlägga mönster i bidragsfördelningen krävs fortsatt uppföljning och ett längre tidsperspektiv.

Tabell 6 visar den ekonomiska fördelningen mellan konst- och kulturområden för respektive år under 2011–2013. Som redan visats i figur 1 går den största delen av medlen till museiområdet (inklusive bild- och formkonst) och scenkonstområdet. Alltså samma områden som tidigare kunnat tilldelas utvecklingsmedel och som tar emot majoriteten av de statliga medel som regioner/landsting fördelar inom kultursamverkansmodellen. Inom dessa områden ansöks också om mest medel. Bidrag har dock beviljats även till konst- och kulturområden som arkiv, film och slöjd. Vid en jämförelse mellan fördelningen 2011 och senare år framkommer att de stora och mest utbyggda områdena, teater, musik och museer, legat på ungefär samma summa beviljade bidrag under 2011–2013. I första hand är det alltså andra konstområden som tagit del av de extra medel som tillförts.

Tabell 6. Beviljad bidragssumma per konst- och kulturområde 2011–2014

	2011		2012			2013			2014*
	Summa beviljade bidrag (tkr)	Beviljandegrad	Summa beviljade bidrag (tkr)	Varav extra-medel (tkr)	Beviljandegrad	Summa beviljade bidrag (tkr)	Varav extra-medel (tkr)	Beviljandegrad	
Arkiv	0	-	500	200	22%	350	0	55%	650
Litteratur- och läsförmedling	250	97%	1 225	600	78%	2 220	2 220	65%	1050
Bild- och form	3 320	33%	9 860	5 385	47%	8 555	5 960	51%	8700
Cirkus	0	0%	450	450	50%	850	850	74%	850
Dans	1 115	20%	4 000	2 440	65%	6 250	6 250	60%	1800
Film	0	-	0	0	-	750	0	39%	400
Konst- och kulturområdesövergripande	2 835	37%	6 830	4 450	44%	4 690	3 000	34%	1456
Museer	7 690	37%	8 980	1 600	41%	7 795	1 850	45%	4590
Musik	7 525	41%	6 570	3 980	34%	7 205	3 625	43%	4200
Musikteater	1 400	50%	2 150	1 500	50%	0	0	-	350
Slöjd	550	65%	605	480	100%	680	480	41%	1200
Teater	6 315	52%	7 675	4 150	60%	5 550	1 150	36%	1100
Totalsumma	31 000	39%	48 845	25 235	46%	44 895	25 385	45%	26346

* Avser ansökningar som beviljats fram till och med maj 2014, en bidragsomgång återstår.

Dansområdet har under 2012 och 2013 beviljats betydligt mer medel än 2011. En stor del av pengarna kommer från de extra 25 miljoner kronor som tillförts årligen under 2012–2014. Bild- och formområdet har under 2012 och 2013 tillförts mer än dubbelt så mycket medel som 2011, till stor del pengar från extramedlen. Gemensamt för dansområdet och bild- och formområdet är att det finns behov av att bygga kulturell infrastruktur för att stärka konstarna på regional nivå. Kulturrådet bedömer att många av utvecklingsprojekten inom områdena bidrar till detta. Litteratur- och läsfrämjande är ett annat område som i högre grad beviljats medel. En stor del av extramedlen har också fördelats till konst- och kulturområdesövergripande projekt. De konst- och kulturområdesövergripande projekten drivs både av regioner/landsting och av enskilda kulturaktörer. De senare ofta av flera samarbetande parter.

Utvecklingsprojektens livslängd

Tabell 7 visar att 223 projekt beviljades tillfälliga utvecklingsmedel under 2011–2013, varav 130 fick medel vid ett ansökningstillfälle. Av dem hade 48 antingen pågått före 2011 eller var planerade att pågå efter 2013. Sammantaget var 141 av 223 projekt som fått tillfälliga utvecklingsmedel fleråriga. Varje enskilt fördelningstillfälle kräver unika ansökningar. Sammanställningen bygger på att Kulturrådet internt kopplat samman ansökningar som anses vara del av samma projekt. I vissa fall är gränsen mellan vad som är ett och samma projekt otydlig.

Tabell 7 Antal projekt som beviljats tillfälliga utvecklingsmedel under 2011–2013

Som beviljats medel för	ett år	två år	tre år	Totalt
	130	77	16	223
Varav pågick innan 2011*	20	4	1	25
Varav med planerad fortsättning efter 2013*	28	36	2	66

*Utgår från uppgifter som bidragssökande lämnat i ansökningsblanketter

För att bedöma hur många av projekten som pågått före 2011 eller har planerad fortsättning efter 2013 har uppgifter från ansökningsblanketten använts. Där anger sökande både hur många år projektet omfattar sammanlagt och vilket år under projektperioden som ansökan avser. Om en ansökan från 2011 angetts gälla för andra eller tredje året av ett flerårigt projekt har antagits att projektet pågick innan 2011. De projekt som enligt ansökan ska fortsätta efter 2013 är inte garanterade fortsatt stöd i form av regionala utvecklingsbidrag.

Kulturrådet har vid vårens beslut om regionala utvecklingsbidrag för 2014 tagit särskild hänsyn till att förstärkningen om 25 miljoner kronor enligt regeringens beslut endast finns tillgängliga under perioden 2012–2014. Osäkerheten kring framtida finansieringsutrymme har medfört att Kulturrådet avslagit ansökningar om bidrag för ett antal

fleråriga projekt som bedömts som starka. Av de projekt som beviljats bidrag våren 2014 är 31 planerade att fortsätta 2015. I tabell 8 är dessa markerade i fet stil.

Tabell 8. Projektlängd för beviljade ansökningar våren 2014

Ansökans år	Ettårigt	Tvåårigt	Treårigt	Totalt
1	11	7	8	26
2	-	4	16	20
3	-	-	17	17
Totalsumma	11	11	41	63

Projektens intäkter

Tabell 9 visar en sammanställning av ekonomiska uppgifter från redovisningar av projekt. I sammanställningen ingår projekt som beviljats medel 2011–2013 och som fått sin redovisning godkänd av Kulturrådet innan 30 april 2014. Varje redovisning avser ett enskilt år. De ekonomiska uppgifterna för fleråriga projekt finns alltså redovisade för respektive år av projektet. I sammanställningen har ingen hänsyn tagits till återbetalade medel. Den påverkan som dessa skulle ha bedöms dock vara marginell.

Tabell 9. Intäktsfördelning för redovisade projekt 2011–2013

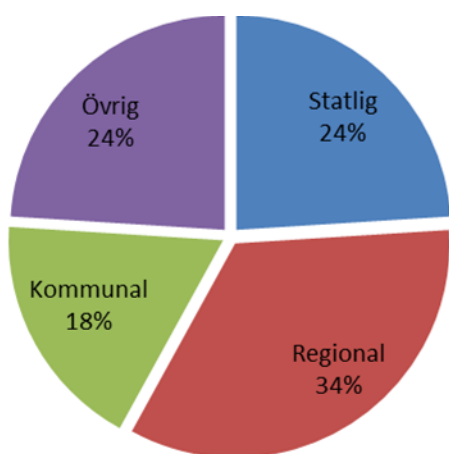
Intäktsposter	Andel (%) av totala intäkter
Utvecklingsbidrag från Kulturrådet	34,8%
Övriga statliga bidrag	3,6%
Bidrag från region/landsting	14,3%
Bidrag från kommun	9,0%
Biljettintäkter/sålda föreställningar	3,5%
Egen insats	26,1%
Övriga intäkter (inkl. EU-bidrag & sponsring)	8,8%
Summa redovisade intäkter	160 687 tkr

I den sammanlagda finansieringen av redovisade utvecklingsprojekt utgör utvecklingsbidragen från Kulturrådet den enskilt största delen med strax över en tredjedel av den samlade finansieringen. Näst största inkomstpost är egna insatser, drygt en fjärdedel av de samlade intäkterna. Egen insats innebär att organisationen själv bidrar med resurser till projektet. De egna insatserna grundar sig till största del på redan erhållna verksamhetsbidrag från stat, landsting och/eller kommun men speglar de sökandes egna prioriteringar av sina utvecklingsprojekt. Finansiering från regional och kommunal nivå står för drygt fjorton respektive nio procent. I vissa fall kompenserar den egna insatsen ett lågt regionalt stöd. Verksamhetsintäkter och övriga intäkter står för en liten del av finansieringen.

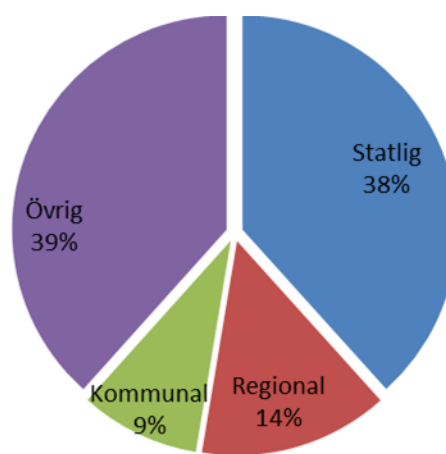
Eftersom en så stor andel av den samlade finansieringen består av tidsbegränsade utvecklingsmedel från Kulturrådet måste bidragsformen anses vara av stor vikt för att stimulera utveckling inom kultursamverkansmodellen. En beviljad ansökan hos Kulturrådet kan också öka möjligheterna att få projektfinsiering från andra bidragsgivare. För varje hundralapp som staten finansierar utvecklingsprojekt med bidrar kommunal och regional nivå med i genomsnitt 60 kr.

För de redovisade utvecklingsprojekten utgjorde den statliga finansieringen 38 procent. Det kan jämföras med 24 procent för de verksamhetsmedel som regioner och landsting fördelade inom kultursamverkansmodellen 2012 (se figur 3 och 4). Skillnaden stärker bilden av att den statliga nivån är av stor betydelse för att stimulera utveckling inom kultursamverkansmodellen.

Figur 3. Intäktsfördelning för verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2012

Figur 4. Intäktsfördelning redovisade utvecklingsprojekt 2011–2013

UTFALL

I följande avsnitt beskrivs projektens karaktär och inriktning. Först i form av siffror och övergripande resonemang, sedan i form av exempel på projekt. Flera av de projekt som tas upp är så stora att de kan vara föremål för en egen omfattande uppföljning. I anslutning till sådana projekt har regioner eller andra sökande ofta initierat följeforskning eller egen uppföljning. Kulturrådet bedömer att det bästa sättet att visa på resultat och effekter i det här fallet är att presentera utvalda exempel. Generella sammanställningar av projektens inriktning och resultat riskerar att bli ytliga och inte avspegla den mångfald av projekt som beviljats stöd. De projekt som presenteras har inte valts för att de är mer framgångsrika än andra. Vissa presenteras som exempel på vanligt förekommande projektinriktningar. Andra har valts ut för att de visar på en mångfald eller av en annan anledning kan anses särskilt intressanta för uppföljningsrapporten.

Vid beslut om utvecklingsbidrag finns ett antal prioriteringsområden att ta hänsyn till. Grundläggande är att projekten bedöms ha tillräcklig kvalitet. Övriga tillämpade prioriteringar under 2013–2014 framgår av tabell 10. De flesta projekt bedöms relevanta för minst två prioriteringar. Liknande tillförlitliga uppgifter kan inte lämnas för 2011 och 2012.

Tabell 10. Prioriteringar vid beviljade regionala projektbidrag 2013–2014

	2013			2014 (första fördelningen)		
	Samtliga	Extra medel	Ordinarie medel	Samtliga	Extra medel	Ordinarie medel
Antal projekt som beviljades bidrag	113	55	58	63	32	31
Viktigaste prioriteringar*						
Konstnärlig förnyelse	31	23	8	31	16	15
Tillgänglighet	92	40	52	44	27	17
Nydanande sätt att sprida kultur	55	44	11	33	17	16
Kulturarv	33	10	23	19	11	8
Barn och unga	55	31	24	33	18	15
Internationellt/interkulturellt	45	25	20	31	11	20
Umeå 2014	11	4	7	3	2	1
Digitalisering	20	12	8	3	2	1
Nationella minoriteter	-	-	-	10	5	5
HBT	-	-	-	3	2	1

* Vanligtvis flera för varje projekt

Kortsiktiga projekt eller långsiktig utveckling?

En självklar urvalsgrund för de projekt som Kulturrådet valt att bevilja utvecklingsbidrag är att de bedömts kunna ge viktiga och bestående effekter. Kulturrådet har därför lagt vikt vid hur väl förankrade projekten varit och att den sökande bland annat har kunnat formulera hur erfarenheterna från det genomförda projektet ska tas till vara.

De projekt som beviljades utvecklingsbidrag under 2012 och 2013 var, med några festivaler som undantag, planerade att efter projekttidens slut integreras i befintlig verksamhet eller på annat sätt leva vidare. Detta utan att behov av ytterligare finansiering antytts. I några få projekt var det uppenbart att finansieringen efter projektperioden inte var löst.

För en stor andel av projekten har det varit viktigt att utveckla eller stärka nätverk och kontakter och öka samarbetet med aktörer utanför den egna organisationen. Främst sker detta i den egna regionen men för vissa projekt sker samverkan med aktörer i hela landet. För några projekt ingår också att utveckla internationell verksamhet.

Många projekt har utvecklat nya arbetsformer eller metoder för den egna organisationen och på olika sätt arbetat med kunskapsutveckling av personalen. I en del fall har det skett genom kritisk granskning och omprövning av den bedrivna verksamheten. Några inslag i detta är att höja den egna aktivitetsnivån, ta upp nya frågor, nå nya målgrupper och att involvera ungdomar i verksamheten.

Ett antal projekt, främst inom musei- och musikområdet, utvecklar intressanta nya digitala tillämpningar i sina verksamheter. Inom bild- och formområdet, dansområdet och musikområdet innebär flera projekt på olika sätt utveckling av infrastrukturen.

Det förekommer att projekt efter hand får medel för fler än tre år eller att nya ansökningar är en uppenbar fortsättning på tidigare treåriga projekt, fast under annat namn. För de län som inte ingår i kultursamverkansmodellen – från och med 2013 bara Stockholms län – framgår i bidragsförordningen att utvecklingsprojekten får vara högst tre år. Inom modellen finns ingen sådan begränsning. För större utvecklingsprojekt bedömer Kulturrådet att det ibland kan vara nödvändigt med en längre genomförandeperiod. Detta för att verksamheten ska kunna få långsiktig bäring.

Det går inte alltid som planerat

De regionala utvecklingsbidragen ska stödja insatser som syftar till att utveckla verksamhet eller regionalt kulturliv. Det innebär att det arbete som sker med stöd av utvecklingsmedlen ska ligga utanför de inarbetade ramarna och bryta ny mark. Som allt utvecklingsarbete är det på förhand mycket svårt att förutse hur väl det kommer att falla ut.

Under 2011–2012 har fem projekt av olika skäl betalats tillbaka hela eller delar av sina bidrag. Orsaken är att projekten inte kunnat genomföras alls, eller på ett betydande negativt sätt avvikit från projektplanen. För de aktuella projekten handlar det vanligen om att de sökande meddelat att de ändrat inriktning, vilket lett till att Kulturrådet omprövat sitt bidragsbeslut. I ett fall framkom vid granskning av redovisningen att projektet inte genomförts enligt planen, varpå Kulturrådet återkrävde en del av bidragssumman.

Projekt kan, utan att avvika från projektplanen, vara mer eller mindre framgångsrika med att uppfylla sina mål. Utan enskilda studier av varje projekt är det dock svårt att få en djupare bild av detta. I redovisningarna finns också ett intresse från projektägarens sida att beskriva projektet som positivt. Eventuellt mindre lyckade delar kommer kanske inte alltid Kulturrådet till del. Det förekommer även att planerat fleråriga projekt inte inkommer med ansökan för mer än ett år, eller att ansökan för ett andra eller tredje år av olika skäl avslagits.

Kulturrådets erfarenhet är att ett projekts utfall ofta är beroende av enskilda individer och förankring. Svårigheter att rekrytera lämpliga projektledare, eller personalbyten under projekttiden, kan ofta innebära att projektet stannar av. Den viktiga förankringen är ofta kopplad till det regionala och lokala kulturlivet, men det kan även röra sig om nationella och internationella intresser. För större utvecklingsprojekt är det särskilt viktigt att ha stöd av den politiska nivån. Utan det stödet är det svårt att genomföra och finansiera projektet. Brist på förankring kan också göra det svårt att få projektet att leva vidare efter det att årliga projektmedel inte längre finns tillgängliga. De personella frågorna kan Kulturrådet inte påverka. Däremot är kravet på medfinansiering och regioners och landstings möjlighet att yttra sig om ansökningar innan Kulturrådet tar beslut om dem två steg mot att säkerställa en regional förankring. Många större utvecklingsprojekt är förankrade i den regionala kulturplanen, vilket stärker långsiktigheten.

Projektexempel

Här följer nu ett urval av projekt som bedrivits med stöd av regionala utvecklingsbidrag. Kulturrådet bedömer att de bidragit till konstnärlig utveckling, interregionalt och internationellt samarbete samt till att tillgängliggöra kulturen på nydanande sätt. Inte minst har de också bidragit till att utveckla den kulturella infrastrukturen och stärkt kulturlivet i många delar av landet. Utan regionala utvecklingsmedel från staten är det osannolikt att projekten kunnat genomföras på samma sätt och med samma resultat.

Museum och kulturarv

Bild- och formkonst

Utvecklingsmedel har beviljats flera projekt som utvecklats infrastrukturen för den samtida bild- och formkonsten i olika delar av landet. Projekten har bland annat utvecklat den nyskapande konsten inom länen och förbättrat villkoren för bild- och formkonstnärer, men även ökat tillgängligheten till kvalitativ bild- och formkonst.

Ett exempel på utvecklingsprojekt som stärkt bild- och formkonstens regionala infrastruktur är *Konstmuseet i norr*. Under 2011, 2012 och 2013 fick Norrbottens läns landsting utvecklingsmedel för att utveckla en regional konstverksamhet med säte i tre olika orter i länet; Länskonstmuseiverksamhet och Konstmuseet i Norr med Kiruna som bas, utställningsverksamhet i Boden och ett resurscentrum för konst i Luleå. Till stor del handlade det om nya verksamheter som utvecklas i nära samverkan med kommuner och andra kulturaktörer. Under projektperioden bedrevs utställningsverksamhet, pedagogisk verksamhet och främjande verksamhet. I slutfasen av projektet hade flera verksamheter permanentats, och diskussioner om permanenta övriga delar pågick. Projektet bedöms ha bidragit till att utveckla infrastrukturen för, och tillgänglighet till bild- och formkonsten i länet. Enligt projektägaren har projektet också bidragit till fler arbetstillfällen för bild- och formkonstnärer.

Röhsska museet fick under 2010–2012 utvecklingsmedel för ett i flera aspekter metodutvecklande projekt. Projektets slutresultat var utställningen *Ond design* som visades under 2012 och 2013. Utställningens innehåll ifrågasatte den gängse bilden av design och satte den i ett samhällsligt perspektiv. Arbetet fram till utställningen var också metodutvecklande för museet. Externa referensgrupper gav input till utställningen och hela museets personal deltog på något sätt i arbetet. Nya interaktiva former med avsikt att aktivera museets besökare skapades med hjälp av högskolestudenter. Genom fokusgrupper gavs skolungdomar också möjlighet att påverka utformning och innehåll. Museet anser att de med projektet utvecklade metoder och knutit kontakter som de kommer att använda i sin verksamhet framöver.

Museum

De museiprojekt som beviljats medel rör huvudsakligen kulturarvsområdet. Flera av dessa utforskar nya sätt att presentera och förhålla sig till kulturarvet, inte minst utifrån ett interkulturellt eller normkritiskt perspektiv. Flera av projekten berör nationella minoriteter, framförallt den romska minoritetens kultur och kulturarv. Många projekt är pedagogiska utvecklingsprojekt och flera av dessa har barn och unga som särskild målgrupp. Projekt med fokus på att hitta nya former att tillgängliggöra kulturarvet är också vanliga. Flera projekt innebär samarbete mellan olika regioner.

Ett omfattande projekt är *Den skandinaviska resandekartan*, ett treårigt projekt som drevs av Västarvet under 2010–2013. Projektet dokumenterade, tillsammans med representanter för resandefolket, platser som under historien använts av resandefolket för bland annat handel och vila. Projektet genomfördes i samarbete med organisationer som representerar resandefolket i Sverige och Norge och tillsammans med ett norskt museum. En av de grundläggande tankarna var att inkludera minoritetskulturen i historieskrivningen. Resultatet av projektet är en databas med platser som använts av resandefolket i gränstrakten mellan Sverige och Norge och en webbplats där 41 av platserna presenteras. En del av materialet visas också i en permanent utställning på Bohusläns museum.

Örebro länsmuseum driver sedan 2010 ett omfattande projekt med namnet *Norm, Nation och Kultur*. Syftet är att ifrågasätta normerande presentationer av kulturarvet utifrån begrepp som normalitet, kulturell identitet och nation. Projektet går i stort ut på att inhämta och vidareförmedla kunskap som kan bidra till inkluderande och normkritiska presentationer av kulturarvet. Bland annat har workshops, vidareutbildning och konferenser ordnats på många håll i landet. Ett stort antal samarbetsparter, inom och utom kultursektorn, har varit involverade i projektet. De första åren låg fokus på relationen mellan främlingsfientlighet och kulturarv. Efterhand har projektet utvecklats mot ett tydligare normkritiskt förhållningssätt där fler perspektiv såsom minoritetsgrupper, hbtq, funktionsnedsättning och människorättsfrågor inkluderats. Med tanke på projektets stora spridning och välbesökta arrangemang bedöms det ha bidragit till att öka diskussionen kring normer, främlingsfientlighet och exkludering, och ökat många aktörers kunskap om frågorna.

Regionförbundet Södra Småland och Kulturparken i Småland AB har fått stöd för flera projekt som utgår från ett tydligt deltagar-/brukarperspektiv. Ett av dem går under namnet *Kronoberg utvecklar Kulturarvscentrum Småland 2012–2014*. Projektet är kopplat till byggandet av gemensamma lokaler för Smålands museums och Kronobergsarkivets samlingar, arkiv och bibliotek – Kulturarvscentrum Småland. I samband med byggandet har Kulturrådet beviljat medel för att utveckla tillgängligheten till samlingar och arkiv. Kulturparken Småland vill både få fler att intressera sig för samlingarna och utveckla service och tillgänglighet för redan aktiva användare. Projektets två första år har resulterat i förstudier kring att tillgängliggöra samlingarna genom öppna magasin

och öppen konserveringsverkstad som kan visas i guidade turer. En första del av samlingarna har också blivit ett öppet magasin. För att involvera målgrupp/intressenter i utvecklingsarbetet har dialogmöten hållits med högstadieelever, föreningar och Kulturparkens personal. Hösten 2014 ska Kulturarvscentrum Småland invigas. Under året ska en större del av samlingarna bli öppna magasin. Samtidigt planeras och utvecklas den öppna konservatorsateljén och den pedagogiska verksamheten kring arkiv och samlingar. Regionförbundet Södra Småland har även beviljats medel för omfattande strukturinriktade utvecklingsprojekt inom scenkonsten och bild- och formkonsten samt för att skapa en plattform för det fria ordet.

Malmö museer beviljades hösten 2013 medel för ett planerat treårigt projekt som ska synliggöra immigrantkvinnors liv och arbete de senaste hundra åren. I arbetet involveras immigrantkvinnor som bor i Skåne idag. Deras livshistorier samlas in i projektet, och de kommer själva att vara med och skapa former för detta. Projektet bedöms bidra till att göra historieskrivningen mer jämställd och representativ för befolkningen, utveckla metoder för dialog med invånarna och bidra med nytt innehåll som ökar mångfalden i museets samlingar. Arbetet ska också resultera i publik verksamhet genom utställningar, workshoppar och seminarier.

Hemslöjd och arkiv

Arkiv Västmanland och ArkivCentrum i Örebro län beviljades 2012 utvecklingsmedel för att undersöka möjligheter till samverkan och att på sikt bilda landets första länsöverskridande arkivorganisation. Det ettåriga projektet resulterade i en rapport som beskrev möjligheter och risker med en sammanslagning. Rapporten presenterades bland annat för berörda beslutsfattare. Som ett resultat av projektet skapades också ett nätverk av fristående arkiv som förutom Västmanland och Örebro län omfattar flera län i Mellansverige. Våren 2014 beviljades medel för en fortsättning på projektet – ett flerårigt arbete med att utifrån utredningen etablera en länsövergripande arkivverksamhet och utveckla samarbetsformerna mellan Arkiv Västmanland och ArkivCentrum i Örebro län.

Nästan samtliga projekt inom slöjdområdet riktar sig specifikt till en ung målgrupp, med målet att stimulera till eget slöjdande. Av sex beviljade ansökningar kom fyra från Sörmlands museum. Ett av dem är det tvååriga projektet *Unga bygger grönt* som riktar sig till målgruppen unga vuxna. Genom kurser och workshops kombineras hantverkstekniker med kunskap om hållbar utveckling. Projektet vill lära ut praktisk kunskap som är till nytta i deltagarnas livssituation och miljövänlig, till exempel genom användning av återvunnet material. Under projektets första år hölls cirka 20 workshoppar och två flerdagarsaktiviteter. Genom samarbete med till exempel gymnasier, folkhögskola och SFI-undervisning har verksamheten nått en bredare målgrupp. Kulturrådet inväntar slutredovisning av projektet.

Ett projekt som bidragit till att digitalt tillgängliggöra kulturarv är *Kulturarv Västernorrland – med plats för allas kulturarv*. Projektet är ett samarbete mellan Länsbibliotek Västernorrland, Murberget Länsmuseum Västerbotten och Landsarkivet i Härnösand och utgår från en gemensam webbplats där Västernorrlands digitaliserade kulturarv finns tillgängligt. Projektet är treårigt och går 2014 in på sitt sista år. Ett resultat av projektets två första år är att föreningar och andra aktörer inom kulturarvsområdet nu själva har möjlighet att tillgängliggöra digitalt material på webbplatsen. Informationsspridning om webbplatsen har pågått parallellt och under 2013 har antalet besök på webbplatsen ökat med 70 procent. Under det avslutande året ligger fokus på att utveckla webbplatsens användarvänlighet, främst med tanke på behov hos skolelever och personer med funktionsnedsättning, men även genom att göra webbplatsen tillgänglig på fler språk än svenska.

Scenkonst

Inom teater-, dans- och musikområdet är många av utvecklingsprojekten inriktade på att öka tillgängligheten till kulturen. Det gäller såväl projekt av interkulturell karaktär som arrangörs- och publikutvecklingsprojekt. Inom dansområdet handlar det i stor utsträckning om att stärka infrastrukturen för konstformen. Vanligt förekommande är också projekt som utvecklar internationellt samarbete och samverkan, eller fokuserar på konstnärlig utveckling.

Dans

Under 2012 och 2013 fick flera län och institutioner projektmedel för att utveckla den professionella dansen. Majoriteten av projekten är fleråriga och en del pågår även under 2014. Inom ramen för kultursamverkansmodellen finns enbart fem regionala dansinstitutioner varav en är en gästspels scen som även samproducerar dans. Två av dessa finns i Västra Götaland och en vardera i Skåne, Västernorrland och Västerbotten. I det sammanhanget har regionala utvecklingsbidrag till stor del beviljats i syfte att stärka infrastrukturen för den professionella dansen. Det handlar både om att öka tillgängligheten till högkvalitativ danskonst och att förbättra möjligheterna till konstnärlig utveckling. Ofta görs detta genom att utveckla residens och gästspelsverksamhet. Merparten av projekten har en region eller ett landsting som medsökande.

Ett exempel är Scenkonst Sörmlands treåriga projekt *Kommunspezifika och internationella dansresidens*. Ett antal kommuner erbjuder, under viss tid, en koreograf att arbeta och presentera sitt arbete i en lokal kontext. Under projektets första år genomfördes två residens med internationellt verksamma koreografer. Ytterligare ett residens som påbörjades under året pågår även under 2014. Residenskommuner och koreografer valdes så att aktuella teman på orten relaterade till ett pågående eller tidigare projekt hos residenskoreografen. De två residenserna genomfördes i Flen och Oxelösund, och involverade residensorternas invånare genom samarbete med arbetsplatser och civilsamhället. I residensen ingick förutom presentation av den slutliga föreställningen även publika aktiviteter under produktionsarbetet, till exempel öppna repetitioner, work-

shoppar och lab i det offentliga rummet. Scenkonst Sörmland saknar tillgång till egen scen, anställda dansare och dansstudio. Därför är de kommunala dansresidensen ett sätt att skapa samproduktioner med koreografer, stödja det fria danslivet och inte minst att stärka intresset för samtida danskonst och nå ny publik. Projektet är också ett exempel på samverkan mellan olika politiska nivåer. Residenskommunen tillhandahåller lokaler, marknadsför aktiviteter och bidrar med lokala nätverk. Regionen samordnar och står (med stöd av Kulturrådets regionala utvecklingsmedel) för produktions- och overhead-kostnader.

Nationell samproduktion är ett nationellt samarbetsprojekt som drivs av Region Halland och de regionala och lokala parterna i Dansnät Sverige. Projektet är treårigt och med planerat avslut under 2015. Arbetet under 2012 resulterade i en modell för att ta fram en gemensam produktion som ska gå på turné hos Dansnät Sveriges parter. Produktionen ska enligt modellen förankras hos alla parter i Dansnät Sverige och i produktionsarbetet ingår residens hos några av parterna. Arbetet med modellen har involverat både Dansnät Sveriges parter och professionellt verksamma koreografer. Under projektets kommande år genomförs en pilot av modellen. 2014 innebär det att en konstnär/konstellation väljs ut och får möjlighet att producera sitt verk genom tre till fyra kortare residensperioder på olika platser. Enligt planen har den första produktionen premiär hösten 2015. Om samproduktionsmodellen fungerar bra kommer den att utgöra ett arbetssätt för Dansnät Sverige att arbeta vidare med i framtiden.

Teater

Flertalet av teaterprojekten riktar sig till barn och unga, några är internationella eller interkulturella till sin karaktär och några har tydligt tillgänglighetsfokus. Förutom de exempel som redovisas nedan finns också några exempel på projekt som bedrivits under 2012 och 2013 i avsnitten Barn och unga och Tillgänglighet.

Under 2011 och 2012 bedrev Helsingborgs stadsteater publikutvecklingsprojektet *Outreach* med syftet att bredda publikens sammansättning gällande bland annat ålder, etnisk tillhörighet och socioekonomisk bakgrund. De ville också stimulera till eget skapande bland teaterovana. En viktig del av arbetet var så kallade Dynamiska Dialoger – sessioner där amatörer/unga under handledning av professionella kulturaktörer fick kläcka och pröva idéer till konkreta kulturprojekt. Ett antal scenkonstprojekt växte under projektperioden fram från idéer i dialogerna, och teatern bedömer att relationen till teaterpubliken har förändrats. Kunskaper och metoder från *Outreach* hade vid projektets slut integrerats i flera viktiga processer inom stadsteatern. Kunskap om projektet har kommunicerats till scenkonstbranschen och andra delar av kulturlivet, både regionalt och nationellt.

Våren 2011 beviljades Göteborgs stadsteater/Backa teater utvecklingsmedel för att förstärka ett konstnärligt utbyte med Dusko Radovic-teatern i Belgrad. I samband med produktionen *5 boys* bidrog utvecklingsbidraget till att repetitionsarbetet, utöver en

serbisk regissör som redan medverkade i arbetet, kunde förstärkas med en kompositör och en koreograf som tidigare arbetat i team med regissören. Pjäsens kontext utgår från konflikterna på Balkan under 1990-talet. Genom att fler konstnärer med egna erfarenheter från konflikterna deltog i arbetet stärktes det konstnärliga arbetet. Dessutom utvecklades samverkan de båda teatrarna emellan.

Cirkus

Cirkus Cirkör har fått regionala utvecklingsmedel för ett projekt som 2014 gick in på sitt tredje och avslutande år. Projektet går ut på att etablera en internationell konstnärlig utvecklingsmiljö för nycirkus, Cirkör Lab. Under de två år som projektet pågått har över 20 artister och kompanier från Sverige och Europa haft residens hos Cirkör Lab. De har genomfört repetitioner inför turné, arbetat fram föreställningar och bedrivit konstnärligt utvecklingsarbete. Det har också anordnats gemensamma lab där olika kompanier tillsammans genomfört konstnärligt arbete, seminarier och andra konstnärliga möten. Dessutom har några öppna workshoppar arrangerats. Efter projektets tredje år är planen att Cirkör Lab ska finansieras inom ramen för ordinarie verksamhet.

Musik

Inom musikområdet utmärks många projekt av konstnärlig förnyelse och utveckling, digitalisering, internationellt kulturutbyte samt verksamhet för barn och unga.

Scenkonst Västernorrland AB beviljades 2013 medel för projektet *Musiksamverkan i norr, Kulturhuvudstad 2014*. Projektet syftar till samverkan, samplanering och samordning mellan länsmusikorganisationerna i Norrbotten, Västernorrland och Jämtland under kulturhuvudstadsåret 2014. Kulturrådet bedömer att projektet långsiktigt kan utveckla nya metoder och nätverk för ökad tillgänglighet, ökad kvalitet och variation i kulturutbudet i de tre regionerna. Dessutom bedöms projektet synliggöra ett interregionalt kulturutbud långt utanför de tre länens gränser. Under projektets första år har nätverket mellan länsmusikorganisationerna utvecklats och några konsertutbyten skett mellan flera av länen. Samarbetet initierade också Sundsvalls Kulturfestival som gavs i anslutning till invigningen av kulturhuvudstadsåret i Umeå. Ambitionen är att festivalen blir återkommande, och för 2015 är den redan inplanerad.

Norrbottens läns landsting beviljades under 2011–2013 sammanlagt 2,7 miljoner kronor för att skapa ett *Kraftcentrum för ny musik*. Projektet syftar till att utveckla de befintliga verksamheterna inom Norrbottensmusiken, Luleå Tekniska Universitet/Institutionen för Konst, kommunikation och lärande och Studio Acusticum i Piteå. Acusticumområdet i Piteå planeras bli ett nav och mötesplats för tonsättare och musiker. Som en del av projektet anordnades under 2013 den första upplagan av festivalen New Directions med fokus på samtida klassisk musik. Flera internationellt erkända akter deltog i festivalen som är planerad även för 2014 och 2015. Projektet har möjliggjort ett flertal internationella kulturutbyten, som troligtvis inte hade kunnat genomföras inom ordinarie verksamhet. Som en del av Kraftcentrum för ny musik har det också ordnats

residens med internationella tonsättare och ensembler. Satsningar på residens lever vidare efter projektets slut. Norrbotten NEOs satsning på nyskriven musik av svenska tonsättare – New Sweden – har också blivit årligt återkommande.

Uppbyggnad och genomförande av ett flerårigt internationellt kulturutbyte är ett flerårigt projekt som bedrivs av Musik i Syd och som fått del av utvecklingsmedlen vid tre tillfällen, senast våren 2014. Under de första två åren har Musik i Syd utvecklat kontakter och nätverk med internationella aktörer. Sydsvenska artister och grupper har lanserats utomlands samtidigt som internationella artister framträtt i Sverige. Den största delen av utbytet och kontakterna har skett med aktörer i norra Europa. Effekterna är dels kortsiktiga genom framträdanden utomlands av svenska artister och musiker. Dels långsiktiga genom att den interna kompetensen utvecklas och genom att det nätverk som byggs upp bedöms vara en tillgång för framtida internationella utbyten.

Ett flertal projekt inom musikområdet har också riktat in sig på att utveckla digitala distributionsformer för att sprida kulturupplevelser. Däribland Göteborgs Symfonikers *Direktsända konsert på bio* (2011) och Studio Acusticum/Norrbottens läns landstings *Digital Live Arena* (2011 och 2012). Förutom direktsända konserter blev Göteborgs Symfonikers projekt startskottet för webbsidan GSOPlay, där konserter finns fritt tillgängliga att ta del av i efterhand. Även Digital Live Arena har resulterat i en webbplats där konserter både sänds direkt och kan finnas tillgängliga i efterhand. Digital Live Arena är också en resurs för utomstående aktörer som vill nå ut med kultur i digitala kanaler. Många av Sveriges stora mediaaktörer har under projektperioden samarbetat med Digital Live Arena kring sändningar av konserter och andra arrangemang.

Film

Under perioden 2011–2014 har fyra filmprojekt beviljats stöd av Kulturrådet. 2013 beviljades tre ansökningar och våren 2014 en ansökan. Tre av projekten var av strukturell karaktär. Ett av dem var Region Gotland, som våren 2014 beviljades medel för *Film på Gotland*. Det är ett planerat treårigt projekt med målet att utveckla samarbete mellan filmaktörer på Gotland. Syftet är att utveckla filmen som konstform utifrån de verksamheter och filmresidens som redan finns på ön.

I projektet *Var kommer filmen in?* ska Film i Öst och Östergötlands kommuner tillsammans skapa en grundläggande, långsiktig och hållbar infrastruktur för filmen. Detta görs inledningsvis genom att kartlägga och värdera vilket ansvar som kommunerna tar idag respektive vilket ansvar de kan ta framöver. Utifrån det tar Film i Öst och kommunerna tillsammans fram konkreta planer för arbete inom filmområdet. I implementeringen av planerna utgör Film i Öst en viktig samordnande part. Projektet är en förlängning av Film i Östs pågående arbete, och ses av sökanden som en förutsättning för att kunna bygga ut den kommunala infrastrukturen för filmen. Kulturrådet bedömer att projektet främjar ökad tillgänglighet till filmkulturell verksamhet.

Litteratur- och läsfrämjande

Under 2011–2013 har sju projekt bedrivits med stöd av regionala utvecklingsbidrag. Flera av dem förväntas pågå även under 2014. Fyra av dem fokuserade framförallt på att stärka litteratur och berättande som konstformer. I stor utsträckning handlar projekten om att bygga infrastruktur inom litteraturområdet. Det handlar dels om att skapa plattformar som synliggör verksamma kulturskapare och litteraturen som konstform. Dels om att främja både det professionella och icke-professionella berättandet genom skrivarkurser, skrivarverkstäder och liknande. En viktig del i flera av projekten är också att bevara och levandegöra den egna regionens litterära arv. Ett exempel är det treåriga projektet *Litteraturcentrum i Uppsala stad och län* som drivs av Länsbibliotek Uppsala och studieförbundet Studieförbundet. Under 2012 och 2013 har litterära evenemang som offentliga läsningar, litteraturfestivaler och öppna skrivarverkstäder anordnats i Uppsala och flera andra orter i länet. Projektet innebär möten mellan etablerade och oetablerade författare och bidrar till att skapa plattformar för länets författare att synas på. Projektet har ett internationellt perspektiv med koppling till det fria ordet.

Två av projekten riktar in sig på metodutveckling inom litteratur- och läsfrämjande med bibliotek som målgrupp. Regionbibliotek Halland har själva drivit det ena projektet och ingår tillsammans med flera region- och länsbibliotek i det andra. I projektet *Fördjupad syn på skönlitteratur på svenska bibliotek* arbetar Regionbibliotek Halland tillsammans med Kultur i Väst och Regionbibliotek Stockholm för att stärka ställningen för skönlitteratur med vuxen målgrupp på landets bibliotek. Syftet är också att lyfta fram litteraturen som konstform. Under projektets sista år ligger fokus på metodutveckling. Teoretiska och metodiska kunskaper kring skönlitteratur förmedlas gemensamt till regionbibliotek och folkbibliotek. Dessa arbetar i sin tur med praktiska litteraturfrämjandeprojekt på regional eller lokal nivå.

Projektet *Bokcirklar.se* är ett nationellt samarbetsprojekt där alla Sveriges region- och länsbibliotek samverkar. Projektets resultat är drift och vidareutveckling av en webbplats som sprider information om litteratur och där läsare interagerar med varandra. I december 2013 hade webbplatsen över 3 800 registrerade användare.

I propositionen *Läsa för livet* (2013/14:3) gör regeringen bedömningen att litteratur- och läsfrämjande från och med 2015 bör ingå som ett område inom kultursamverkansmodellen. Att uppbyggnad av nya verksamheter inom litteratur- och läsfrämjande redan idag pågår med stöd av de regionala utvecklingsmedlen är därför extra intressant. Flera av projekten är dessutom redan förankrade i regionala kulturplaner.

Konst- och kulturområdesövergripande

Region Halland har beviljats medel för projektet *Kulturresidens – platser för möten inom professionellt konstnärligt skapande* som påbörjades hösten 2012 och enligt plan ska fortgå till och med 2015. Projektet syftar till att utveckla en ny modell, en mobil infrastruktur för konstnärligt skapande och möten med publik. Kulturrådet bedömer att

projektet genom samverkan mellan kommuner, kulturskapare och arrangörsled kan bidra till nya sätt att sprida och tillgängliggöra kulturen. Under 2013 genomfördes åtta residens på sex olika orter i fem av Hallands kommuner. De konstnärer som deltagit i residensen är verksamma inom en mångfald av konstarter och har sina rötter i olika delar av världen. Residensen resulterade i publika aktiviteter som workshoppar, samtal, konserter, föreställningar och utställningar. För konstnärerna har residensen bland annat inneburit tvärkulturella möten och goda villkor för konstnärligt skapande. Det skapar en god grund för konstnärlig förnyelse. Parallellt med residensverksamheten pågår ett förankringsarbete som omfattar region, kommuner, institutioner och andra samarbetsparter. Ambitionen är att etablera en långsiktig residensverksamhet, vilket också framgår av Region Hallands regionala kulturplan.

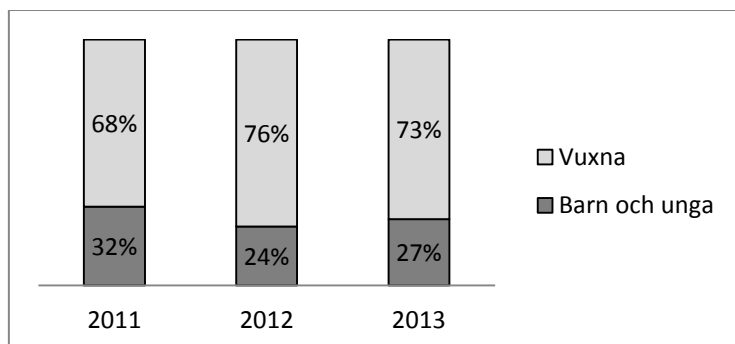
Region Skåne fick 2011 medel för ett projekt som syftar till att utveckla infrastruktur för ökad visualisering och digitalisering. Projektet omfattade flera olika delprojekt inriktade på digitala tekniker för att tillgängliggöra och visualisera kultur men också delprojekt med inriktning mot konst som arbetar med rörlig bild. De olika delprojekten pågick under perioden 2011–2013. Resultatet av projekten blev bland annat digitala visningsrum för rörlig bild vid folkbiblioteken i två av Skånes kommuner. Region Skåne arbetade senare vidare med ett större projekt kring film och bibliotek i regionens kommuner. Projekten ses som ett steg mot att utveckla biblioteken till kulturhus. Ett delprojekt bidrog till att sprida och tillgängliggöra videokonst samt till pedagogiska projekt för barn och unga i Skåne. Projektet utgick från Kristianstads konsthall som sedan tidigare haft ett betydande arbete med konstfilm. Tillsammans med ett närbesläktat projekt byggdes också strukturer för att stötta konstnärer som arbetar med rörlig bild. Projektet har bidragit till att skapa förutsättningar för fortsatt arbete med konstformen och att stärka norra Skånes ställning inom konstfilmens område. Ett annat av delprojekten var ett kunskapsförmedlande samarbetsprojekt som syftade till att digitalt tillgängliggöra kulturmiljöer.

Cirkus Royale – Cirkus i Glasriket beviljades 2013 medel för projektet *The Phoenix Project – Interdisciplinär, Interregional, Internationell*. Syftet med projektet är att skapa förutsättningar för ett fördjupat och långsiktigt konstnärligt utvecklingsarbete med utgångspunkt i en interdisciplinär arbetsmetod som omfattar scenkonst-, musik-, kulturarvsområdet samt bild- och formkonst. Parallellt ska metoder utvecklas för interregionalt och internationellt samarbete. Projektets första halvår har till stor del ägnats åt att knyta kontakter och bygga nätverk. Kontakter finns både med regionala och kommunala tjänstemän och med kulturaktörer i omgivande regioner. Ett antal workshoppar och konstnärliga presentationer har också genomförts. Projektet kommer under år 2 att arbeta med mångfald som tema. Detta inkluderar både ett kritiskt förhållande till främlingsfientlighet och ett normkritiskt förhållningssätt med avseende på kön och representation.

Barn & unga

För varje ansökan om regionalt utvecklingsbidrag som beviljas medel bedömer Kulturrådet hur mycket av bidraget som avser verksamhet för barn och unga. Kulturrådet har som mål att 30 procent av myndighetens totala direkta bidragsgivning ska avse verksamhet för barn och unga. Besluten om utvecklingsbidragen har de senaste åren inte riktigt nått upp till den nivån.

Figur 5. Andel av regionala utvecklingsbidrag som bedömts gå till verksamhet för barn och unga.

Flera projekt inom teaterområdet har haft barn och unga i fokus. Både Malmö Stadsteater (2011) och Norrbottensteatern (2013) har fått medel för att göra förprojekteringar till nya barn- och ungdomsscener. I redovisningen av Malmö Stadsteaters projekt framkom planer på att starta verksamhet 2014–2015 och med start hösten 2014 ska Malmö Stadsteater etablera en fast barn- och ungdomsscen. Länsteatern i Östergötland, ungdoms- och scen/öst, har beviljats medel för det treåriga projektet *ungscen/akademi* som 2014 är inne på sitt sista projektår. Syftet är bland annat att skapa ett större intresse för scenkonst i skolan och att nå ut till fler barn. Arbetet bedrivs genom besök i skolor, skolföreställningar på teatern och kontakter med skolans personal. Som en del av projektet stöttas också fria scenkonstaktörer genom att teaterns resurser lånas ut och genom kunskapsutbyte. Gemensamt för flera av projekten är att de på olika vis vill dra nytta av erfarenheter från barn- och ungdomsteaterverksamheten vid Unga Klara i Stockholm. Våren 2014 beviljades även Västmanlands länsteater medel för att utveckla sin verksamhet för barn och unga i samarbete med bland annat Unga Klara.

Göteborgs Symfoniker har fått projektmedel för det tvååriga projektet *Konstnärligt residens med inriktning mot barn och ungdom*. Ett projekt som konstnärligt utvecklat orkesterns produktioner för barn och unga, genererat nyskrivna verk för målgruppen och varit nyskapande i sättet att nå ut till målgruppen. Projektet innebar att Göteborgs Symfoniker under två år anställde en tonsättare och en regissör med målet att skapa föreställningar som på ett attraktivt och konstnärligt sätt presenterar västerländsk konstmusik för skolelever. Under projektet har fem skolföreställningar producerats, varav fyra var uruppföranden. En viktig del av projektet var att arbeta närmare målgruppen. Konserter har föregåtts av att eleverna tagit del av studiematerial, studiebesök och workshoppar och i flera av föreställningarna har elever involverats i den skapande

processen. Ett exempel på nytänkande är föreställningen ”Kom in!”. I samband med föreställningen ställdes husvagnar upp på Götaplatsen i Göteborg. Innan föreställningen träffades en orkestermusiker och grupper om fem till sex barn i varje husvagn. Ett initiativ som belönades med ett europeiskt pris.

Under 2011–2013 samarbetade Norrköpings konstmuseum och Östergötlands läns-
museum kring projektet *Välj nåt, gör nåt, säg nåt* som riktade sig till högstadiel elever
med syfte att öka ungdomars intresse för museer och konst, utveckla museernas verk-
samhet för ungdomar och att öka samverkan inom regionen. Projektet bedrevs på
skoltid och gick ut på att eleverna själva fick välja ut ett konstverk ur det aktuella
museets samlingar. Med stöd av museipedagog och verksamma konstnärer skapade
eleverna sedan en tolkning av verket i en form och det material som de själva valt.
Ungdomarnas verk visades sedan under en period offentligt på museet. Under projektets
tre år deltog ett stort antal elever med olika bakgrund och erfarenheter. Ungdomarnas
tolkningar har bland annat gjorts i graffiti och textilt hantverk. Projektet resulterade
också i en ökad efterfrågan på verksamhet för ungdomar. Aktiviteter anordnades därför
även utanför skoltid. Projektet har bidragit till att visningsverksamheten för ungdomar i
högre grad inkluderar målgruppens syn på konstverken och också lett fram till att
museet erbjuder skapande verksamhet kring graffiti, både under och utanför skoltid.

Tillgänglighet

Göteborgs stadsteater beviljades ett tvåårigt projektbidrag för *Lätt text på scen*.
Inspirerade av Lättläst-rörelsen ville Stadsteatern sätta upp en klassisk teaterpjäs med ett
språk och en form som gör den mer tillgänglig, utan att kompromissa med den konstnärliga
kvaliteten. Projektet resulterade i att en bearbetad version av Don Quijote sattes upp
på teatern. Under arbetet med att producera föreställningen involverades bland annat
Centrum för lättläst, vård-/omsorgsinstanser och klasser i svenska för invandrare. Den
bearbetade versionen av pjäsen gjorde den mer tillgänglig för personer med funktions-
nedsättning, teaterovana besökare och personer med begränsade kunskaper i svenska.
Stadsteaterns uppfattning är att föreställningen lockade ny publik till teatern men att den
också var av intresse för den mer vana teaterpubliken.

Örebro länsteater bedriver sedan 2012 ett treårigt projekt för att på lång sikt utveckla
Örebro till ett *nationellt nav för teckenspråkig scenkonst*. Bakgrunden är att en relativt
hög andel av stadens invånare använder teckenspråk och att Örebro inom till exempel
utbildnings- och forskningsområdet är en central plats för Sveriges döva och hörsel-
skadade. Med projektet bygger länsteatern vidare på det framgångsrika Visukal-
projektet som bedrevs 2011–2012. Målen är bland annat att skapa scenkonst som
involverar teckenspråkiga som publik, medskapare och initiativtagare och stimulera till
forskning och utbildning kring teckenspråkig scenkonst. Dessutom vill de, med hjälp av
tekniska hjälpmedel, göra teaterns ordinarie repertoar tillgänglig för teckenspråkiga.
Under projektets första år producerades två föreställningar som involverade
teckenspråkiga. En av dem var ”Illusionistens assistent” med döva och hörande barn

som målgrupp. Föreställningen spelades både i Örebro län och i andra delar av landet. Samtidigt pågick kartläggningsarbete av viktiga aktörer och intressenter i regionen samt förarbete inför ett större scenkonstprojekt som ska genomföras 2014–2015, i samarbete med Riksteaterns Tyst Teater.

Inom musikområdet finns flera projekt som tillgängliggjort konsertmaterial digitalt. Det är viktigt för personer som, till exempel av hälsoskäl, inte har möjlighet att ta sig till en konsertlokal. Några projekt har särskilt beaktat den digitala teknikens möjligheter för att nå ut till denna publik. Göteborgs Symfoniker anger att de delvis kommer att använda tekniken för sändningar till äldreboenden och liknande. Under 2013 beviljades också Länsmusiken i Örebro medel för att utveckla teknik att sända konserter digitalt. En stor del av projektet var att göra konserterna tillgängliga för personer i behov av vård och omsorg. Det gjordes bland annat genom kontinuerliga sändningar som visades på länets sjukhus.

Nationella minoriteter

Under perioden 2011–2013 har utvecklingsmedel delats ut till cirka tio projekt som anknyter till en eller flera av Sveriges nationella minoritetskulturer. Majoriteten av projekten har drivits av museiverksamheter, se avsnittet Museum. En stor del av projekten behandlar på olika sätt den romska kulturen och kulturarvet. I vissa projekt med koppling till Umeå 2014 har det samiska folkets kultur och kulturarv en viktig plats. Det samiska kulturlivet har också på olika sätt involverats i projekten. Närmare beskrivning av projekten finns i avsnittet Umeå 2014.

Jämställdhet

Få projektansökningar har haft jämställdhet som huvudfokus. Även om jämställdhetsprojekt inte är uttalat prioriterade vägs perspektivet in vid Kulturrådets bedömning av inkomna ansökningar. I ansöknings- och redovisningsformulär ställer Kulturrådet frågor som berör jämställdhet. I svaren på frågorna framkommer att det ofta finns en medvetenhet kring jämställdhetsfrågor. Exempelvis är strävan att nå individer av både manligt och kvinnligt kön vanligt förekommande liksom att ha en jämn könsfördelning bland projektets kulturskapare. Ett projekt som har tydligt jämställdhetsfokus är *Immigrantkvinnors liv och arbete* som beskrivs i avsnittet Museum.

Interkultur

Inom museiområdet finns flera projekt som på olika sätt angriper problemställningar utifrån begrepp som etnicitet, mångfald och rasism (se avsnittet Museum). Inom scenkonstområdet finns inte lika många projekt som berör interkulturella frågor. Till skillnad från museiområdet, där projekten i hög grad berör vilkas historier som berättas och hur kulturarvet framställs, handlar projekten inom scenkonstområdet i första hand om publikutveckling och att nå nya målgrupper. De nya målgrupperna utgörs oftast av individer i förorter och med annan etnisk tillhörighet än den svenska.

Ett intressant kulturområdesövergripande projekt är *Partnerskap för interkulturell dialog* som drivs av Västra Götalandsregionen och beviljades 2013. Det ska genom att etablera ett partnerskap för interkulturell dialog arbeta långsiktigt, metodiskt och samlat för att delaktighet och mångfald ska öka. Målet är att partnerskapet ska fungera som ett gemensamt forum för erfarenhetsutbyten och kunskapsbildning mellan olika aktörer, exempelvis civilsamhälle, kommuner, kulturinstitutioner, näringsliv och akademi. Kulturrådet bedömer att projektet kan utveckla nydanande och inkluderande metoder för att tillgängliggöra kultur.

Internationalisering

Det internationella perspektivet är en viktig aspekt som är särskilt vanligt förekommande bland scenkonstprojekten. Det finns både projekt där internationellt samarbete eller internationella perspektiv ingår i projektets syfte och projekt där internationellt kulturutbyte bidrar till att uppnå ett annat syfte. Ett exempel på det förstnämnda är *Uppbyggnad och genomförande av ett flerårigt internationellt kulturutbyte* som beskrivs under avsnittet Musik. Inom museiområdet finns flera projekt där erfarenhetsutbyte med aktörer i andra länder är en del av projektet. Men det finns också uttalat internationella projekt. Ett exempel är Kalmar läns museum som hösten 2013 beviljades medel för att utföra utbildningar om kulturmiljöpedagogik i Sydafrika och med organisationer i Sydafrika. I projektet ingår också att ta fram en utställning om Sveriges nuvarande och historiska solidaritet med Sydafrika.

Umeå 2014

Ett antal stora projekt med koppling till Kulturhuvudstadsåret i Umeå 2014 involverar aktörer inom många olika konstarter eller i flera olika län. Projektens mål är att skapa en gemensam produktion, att samverka över länsgränser och/eller att utgöra ett paraply för flera olika aktiviteter kring kulturhuvudstadsåret. Några sådana projekt beskrivs i detta avsnitt. Ett projekt, *Musiksamverkan i norr, Kulturhuvudstad 2014*, beskrivs i avsnittet Musik.

Norrlandsoperan beviljades medel för *River Stories*, ett treårigt länsövergripande samverkansprojekt. River Stories samlar och involverar kulturlivets aktörer och föreningar i berättarprojekt som äger rum i hela länet och kulminerar i Umeå under Kulturhuvudstadsåret 2014. Kulturrådet bedömer att projektet kommer att skapa större samverkan mellan kulturlivets samtliga aktörer på kommunal och regional nivå, framhäva kulturens betydelse för regionens utveckling och tillväxt, samt skapa nya modeller för konstnärligt baserade utvecklingsprojekt. Ett 40-tal delprojekt inom olika konstarter och med olika inriktning har initierats under projektets två första år och kontakter finns med alla Västerbottens kommuner. Utbyte finns också med det parallella projektet *Rock art in Sápmi* som initierades av Västerbottens museum 2012.

Rock Art in Sápmi är ett treårigt projekt med mål att under kulturhuvudstadsåret presentera scenkonst, utställningar, berättelser och forskningsresultat kring nordliga kulturtraditioner och hällkonstens bilder och historia. *Rock Art in Sápmi* är gränsöverskridande genom att forskning, förmedling och konst samspelar och korsas med varandra. Involverade i projektet är förutom Västerbottens museum bland andra Norrlandsoperan, Giron Sámi Teáhter, Skogsmuseet i Lycksele, Umeå Universitet, Umeå sameförening och professionella konstnärer inom teater, dans och bildkonst. Under 2014 presenteras projektet i många olika former och med olika konstnärliga uttryck. Några exempel är Giron Sámi Teáhters ”Jag är tusen år”, utställningen *Rock Art in Sápmi* på Västerbottens museum, Gunilla Sambergs performanceverk "Hirredh" som presenteras på hällkonstplatser. I samarbete med projektet *River Stories* har utbyte skett med Sanfolket i Botswana. I samband med Världsmusikgalan i Umeå kommer musiker från Sanfolket att göra en gemensam konsert med samiska musiker. Västerbottens museum bedömer att erfarenheterna från projektet kommer att vara viktiga för museets verksamhet framöver. Förhoppningsvis kommer mer kulturutbyte att kunna ske mellan Västerbottens museum/Norrlandsoperan, Sanfolket och den samiska kulturen och kulturarvet.

Region Västerbotten bedriver i samband med kulturhuvudstadsåret projektet *Internationalisering och interkulturell kompetens inför, under och efter 2014*. Syftet är att stärka kompetensen hos regionens kulturaktörer vad gäller att arbeta med internationella samarbetsprojekt. Detta för att kunna skapa mervärden i det regionala kulturlivet utifrån de möjligheter som kulturhuvudstadsåret ger till internationellt utbyte och samarbete. Under 2012 och 2013 har projektverkstäder hållits för att öka kulturaktörers kunskap om bland annat EU:s stödprogram och finansieringsverktyg och ökat deras interkulturella kompetens. Varje deltagande organisation har också erbjudits individuell coaching och flertalet av deltagarna har planer på att ansöka om projektmedel från EU. Under 2014 hålls fler projektverkstäder för att fördjupa kunskapen om att driva internationella projekt och den interkulturella kompetensen.

SLUTSATSER

Den här rapporten fokuserar främst på kortsiktiga effekter och faktisk verksamhet. Uppföljning av långsiktiga effekter kräver andra metoder än vad som varit möjligt i arbetet med den här rapporten. För att kunna visa på faktiska långsiktiga effekter krävs också att en viss tid har gått sedan projektet slutfördes. Den aktualitet som generellt eftersträvas för uppföljning av resultat är alltså inte helt förenlig med att identifiera långsiktiga effekter.

Vid fördelning av regionala utvecklingsbidrag utgår Kulturrådet från de prioriteringar som regeringen angett och de prioriteringar som Kulturrådets styrelse fastställt därutöver. Prioriteringarna grundar sig i den nationella kulturpolitiken och säkerställer att inriktningen på de projekt som beviljas medel ligger i linje med ett eller flera av de nationella kulturpolitiska målen. De projekt som presenterats i rapporten visar på detta, och också på variationer och olika angreppssätt kring gemensamma behov. De faktiska och förväntade resultat som redovisas för projekten visar också att de medel som Kulturrådet delat ut bidragit till utveckling och förnyelse i Kultursverige samt till uppfyllelse av de nationella kulturpolitiska målen.

Kulturrådet bedömer att de regionala utvecklingsbidragen varit, och kommer att vara, viktiga för utbyggnad av den kulturella infrastrukturen. Särskilt gäller det för dansområdet och bild- och formkonsten som i många delar av landet är i behov av strukturell utveckling. Den utvecklade kulturella infrastrukturen bidrar både till att öka tillgängligheten till högkvalitativ konst, och till att främja konstnärlig utveckling.

Som visats bland exemplen har många projekt bidragit till att finna nya sätt att tillgängliggöra kulturen. Det handlar bland annat om satsningar på ökad digital tillgänglighet, att i högre grad involvera invånare i verksamheten och om särskilda satsningar för att tillgängliggöra verksamheten för personer med funktionsnedsättning.

Inom kulturarvs- och museiområdet har många projekt utforskat nya sätt att presentera och förhålla sig till kulturarvet, inte minst utifrån ett interkulturellt eller normkritiskt perspektiv. Det bidrar till att utveckla kulturarvet och göra det än mer relevant för samtiden. Genom att öka tillgängligheten, till exempel digitalt, har många projekt underlättat för invånarna att använda kulturarvet.

Även om Kulturrådets mål att 30 procent av bidragsgivningen ska avse verksamhet för barn och unga inte uppfylls för de regionala utvecklingsbidragen har medel kunnat delas ut till många projekt som utvecklat kulturutbudet för barn och unga. Det handlar om projekt som bidrar till att fler barn och unga kan ta del av professionell kultur, främst inom teaterområdet, men också om projekt som stimulerar det egna skapandet och om konstnärlig utveckling av produktioner för barn och unga.

Bland de exempel som nämnts i rapporten finns flera projekt som innebär internationellt utbyte. Ibland som ett av huvudmålen och ibland som medel för att nå ett annat mål. Regionala utvecklingsbidrag har använts för att ta till sig kunskap från andra länder, sprida egen kunskap internationellt och inte minst till utbyten med internationella konstnärer, till exempel genom residens. En del av projekten bidrar också till att bygga upp strukturer, eller på annat sätt underlätta framtida internationella utbyten.

Slutligen finns en mängd exempel på metodutvecklande projekt. Dessa kan sägas ha bidragit till konstnärlig utveckling och till utveckling av kvalitet i olika delar av kulturkedjan. Det handlar till exempel om nya sätt att presentera konst och kultur, om nya arbetssätt som stärker produktionsarbetet och om mer inkluderande förhållningssätt till publik och brukare.

Kulturrådets roll

I landet drivs/har drivits många intressanta utvecklingsprojekt med stöd av de statliga regionala utvecklingsmedlen. Arbetsmetoder och lärdomar från projekten kan ofta vara till nytta för utomstående aktörer. Genom att Kulturrådet har överblick över projekten har myndigheten möjlighet att skapa mervärden för såväl direkt inblandade aktörer i aktuella projekt som för andra intresserade aktörer. Hittills har detta skett genom dialoger direkt med sökande och med regionala företrädare, genom rundabordsamtal och genom viss informationsspridning på Kulturrådets webbplats. Under 2013 års rundabordsamtal deltog projektföreträdare inom dans- respektive bild- och formkonstområdet. Under samtalen utbytte projektföreträdarna erfarenheter och tankar med varandra. En tanke med mötena var också att stimulera till nätverksbyggande projektägarna emellan. Kulturrådet uppfattade mötena som givande och har fått positiv respons från deltagarna. Inför hösten 2014 planeras rundabordsamtal med fokus på dansområdet, bild- och formkonsten, läs- och litteraturfrämjande samt utvecklingsarbete som främjar och synliggör nationella minoriteters kultur och kulturarv.

Kulturrådet bedömer att en betydande utvecklingspotential ligger i att bättre utnyttja myndighetens webbplats för informationsspridning och återkoppling kring projekten. Till exempel skulle Kulturrådet kunna be projektägarna att tillgängliggöra information om projekten på sina egna webbplatser. Länkar till information om respektive projekt skulle då kunna publiceras på Kulturrådets webbplats. Kulturrådet skulle också i högre grad kunna informera om särskilt utvalda projekt genom egna kommunikationskanaler. Tilläggas kan också att informationsspridning om resultat och lärdomar ibland ingår inom ramen för projektet.

Kulturrådet har genom sin myndighetsutövning och sakkunskap god överblick över kulturlivet i Sverige. Den övergripande bilden av de regionala kulturverksamheternas spridning och genomslag i landet kan användas för att ytterligare stimulera utveckling inom de områden där det finns särskilda behov och möjligheter. Idag sker fördelning av

utvecklingsmedel på så sätt att inkomna ansökningar bedöms utifrån de prioriterade områden som regeringen meddelat och de övriga prioriteringar som myndighetens styrelse fastställt. Kulturrådet ser framöver två möjliga arbetssätt för att i högre grad stimulera utveckling. Det första är att Kulturrådet tillsammans med en eller flera regioner initierar större projekt av nationellt intresse som delvis utformas utifrån de behov som Kulturrådet ser. Det andra är att Kulturrådet i god tid inför en ansökningsomgång meddelar särskilda konkreta projektriktningar som kommer att prioriteras. Inriktningarna skulle vara ett mer konkret komplement till de prioriteringar som används idag och utgå från de behov och utvecklingsmöjligheter som Kulturrådet ser i landet.

För fleråriga projekt krävs i nuläget en enskild ansökan för varje år av projektet. Detta beror på att Kulturrådet saknar bemyndigande på anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet. Om Kulturrådet vid ett tillfälle kunde bevilja årliga medel för hela projektperioden skulle det förenkla både för Kulturrådet och för mottagaren och skapa bättre förutsättningar för långsiktighet i projekten. Redan idag är utgångspunkten att ett planerat flerårigt projekt som beviljas stöd kommer att beviljas stöd även kommande år. Ett beviljande som gäller för hela perioden skulle för mottagaren innebära en större trygghet i arbetet med att genomföra projektet. I framtida budgetunderlag avser Kulturrådet därför ta upp behovet av bemyndigande för detta anslag. Även om beviljande görs för hela projektperioden kvarstår behov av årliga delredovisningar till Kulturrådet.

De regionala utvecklingsbidragen i den regionaliserade kulturpolitiken

2013 utgjorde utvecklingsbidragen 3,6 procent av det belopp som Kulturrådet fördelar till regional kulturverksamhet. Den förhållandevis låga summan till trots har pengarna bidragit till många olika projekt och kulturell utveckling runt om i landet. De regionala utvecklingsbidragen ger Kulturrådet en möjlighet att fördela medel dit det finns behov och utvecklingspotential. Därigenom är utvecklingsbidragen ett viktigt komplement till de statliga verksamhetsbidrag som inom ramen för kultursamverkansmodellen fördelas av regioner och landsting. Där verksamhetsbidragen garanterar en kontinuitet och långsiktig säkerhet kan regionala utvecklingsbidrag bidra till utveckling och tillfällig verksamhet utöver den ordinarie verksamheten. Istället för att fördela pengar proportionerligt över landet fördelas de tillfälliga utvecklingsmedlen efter behov och förväntad nytta. Det ger större möjligheter att kunna stödja de insatser som i högre grad anses bidra till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Genom att stödja regionala utvecklingsinitiativ ges också möjlighet för regionala prioriteringar och variationer.

Kulturrådet anser att de regionala utvecklingsbidragen är strategiskt viktiga och bidrar till att upprätthålla dynamiken och stimulera utvecklingsviljan inom ramen för kultursamverkansmodellen. Ett exempel på det är utvecklingen av regionala verksamheter inom litteratur- och läsfrämjande, som kan komma att bli ett eget område inom kultursamverkansmodellen framöver. Här har de regionala utvecklingsmedlen

redan bidragit till uppbyggnad av nya litteratur- och läsfrämjande verksamheter. I många fall i enlighet med skrivningar i en regional kulturplan.

Att fastställa vilka effekter som de extra medel som avsatts för regionala utvecklingsbidrag under perioden 2012–2014 kommer att ha på lång sikt är svårt. Det kan konstateras att den årliga förstärkningen bidragit till att fler projektansökningar fått pengar, och att de projekt som beviljats medel i viss utsträckning kunnat få större summor. Det senare tyder på att projekten är mer omfattande än tidigare. En ökning av antalet projekt som fått hela den sökta bidragssumman beviljad och att beviljandegraden ökat bidrar till bättre möjligheter att genomföra projekt med hög kvalitet. Projekt som beviljas en betydligt lägre summa än den sökta måste ofta revidera projektplanen.

Med tanke på de regionala utvecklingsbidragens andel av projektens finansiering, tabell 9, kan konstateras att de statliga utvecklingsmedlen är viktiga för att stimulera utveckling runt om i Kultursverige. Samtidigt var antalet ansökningar 2012 och 2013 större än 2011. Det ökade söktrycket kan ha ett samband med införandet av kultursamverkansmodellen. Djupare studier krävs för att vidare undersöka detta. Tydligt är i alla fall att kultursamverkansmodellen på flera håll i landet lett till intressanta utvecklingsarbeten, som i många fall är förankrade i regionala kulturplaner. Hittills har de regionala utvecklingsbidragen gjort det möjligt för Kulturrådet att fördela medel till sådana utvecklingsinsatser. Kulturrådet anser att det varit ett effektivt sätt att styra medel efter behov och förväntad nytta i form av utveckling. Kulturrådet anser att det är viktigt att staten även framöver stimulerar särskilda utvecklingsinsatser inom ramen för kultursamverkansmodellen.